

על הכהונה

או: קדושה – לחיות במלוא החיים

הר' ייץ גרינברג - ygreenberg@hadar.org

פרשת תצווה תשפ"א

פרשת תצווה היא השנייה מבין ארבע פרשות העוסקות במשכן ובקדושה, והיא מוקדשת ברובה לביסוס מוסד הכהונה ולתיאור הכנת בגדי הכהנים. כדי להבין את טבעה וייעודה של הכהונה, צריך לקרוא את התיאור המופיע בפרשת אמור (ויקרא, כ"א-כ"ד), שם נאמר כי הרעיון המרכזי העומד בבסיס הכהונה היא קדושה. "קדשים יהיו לאלהיהם... וקדשתו [את הכהן הגדול] ... קדש יהיה לך כי קדוש אני יהוה מקדשכם".¹ "האל הוא קדוש מטבעו ולכן התקדשות משמעותה הידמות לאלוהים. אילו היבטים של אלוהים עלינו לחקות כדי להיות קדושים? ומה היא בעצם קדושה?"

המפתח להבנת מושג הקדושה טמון בתיאור בריאת העולם, המבטא את הרעיון שישנן כמה רמות של קיום. ספר בראשית פותח בקביעה שהעולם לא נוצר במקרה וכי הוא אינו תוצר של תהליך אקראי עיוור. האל יוצר ומפתח את המציאות, על דפוסיה ותהליכיה, ויש לו תכניות ויעדים: "לא-תהו בְּרָאָה, לְשֵׁבֶת יִצְרָה".² בני אדם נקראים למלא את הבריאה בחיים ולתקן את העולם כדי שהעולם יצליח לתמוך ברמה המקסימלית של החיים – חיים של כבוד ושל ערך.

¹ ויקרא כ"א 8,6;
² ישעיהו מ"ה 18.

המרחב האנושי הוא אמיתי, לא אשליה: העולם הוא יצירה יקרת ערך והשותפות בו היא שליחות דתית. ואולם, הרמה הגשמית היא רק פני השטח של המציאות, כמו קצה קרחון. המציאות הפיזית צפה לה על פני ים של חומר רוחני - אלוהים. האל אינו נראה ואין לו שיעור, ויחד עם זאת הוא מקור הקיום עצמו. קיימים עומקים נסתרים מן העין, שכבות של קיום שהן אמיתיות לא פחות מאלה שניתן לזהות על פני השטח הפיזי, הנראה והמדיד. המפתח לחיים נכונים הוא השתתפות במציאות פיזית מתוך עמדה חיובית ותחושת שליחות, אך לא באופן אבסולוטי. צריך תמיד להיות מודעים למגבלות של המציאות הנראית לעין ולהצליח להרחיק מעבר ולהתנסות בהיבטים נוספים שלה.

בני אדם אינם יכולים ליצור קשר ישיר עם אלוהים בערוצים גשמיים. יתרה מכך, יש אנשים שחיים את כל חייהם כשהם שלמים ברמה פיזית ועל פני השטח ואינם פוגשים את אלוהים או צוללים למעמקי הרוח. אך בחיים מסוג זה ישנה החמצה של חלקי מציאות שלמים. התורה דוחה את הפסיכולוגיה הרדוקציוניסטית המתייחסת לחיים הפנימיים כאשלייתיים, לא יותר מאפיפנומנה (כעין "צל" חסר ממשות של הדבר האמתי) של חומר פיזי בתנועה.³ התורה מבקשת שנחפור עד לממדי העומק של החיים, שם נפגוש את אלוהים באינטואיציה, מתוך חוויה פנימית ובמערכת יחסים. בדומה לכך, התורה מצווה על צלילת עומק לתוך נבכי החיים ומברכת את בני ישראל שיזכו לקבל אהבה ולתת אותה וליצור קשרים מעמיקים. החוויות הללו הן אמיתיות, והן אולי ההיבטים המעשירים והחשובים ביותר בחיים.

אל הקדושה מגיעים רק כאשר חיים את החיים בשלל הממדים והרבדים שלהם; כשמרגישים שהגשמי והרוחני מתקשרים זה עם זה. כשאני פוגש אדם אחר ומנהל עמו תקשורת אגבית, גם אם אני מגלה כלפיו יחס של כנות וכבוד, אני חי את חיי כמו שצריך. אך כאשר אני מעמיק את האינטראקציה והופך אותה למערכת יחסים, לאהבה ולאכפתיות כלפי האחר. – אני זוכה להכיר אותם לעומק, להכיר את צלם האלוהים שבהם. הקשר שנוצר אינו עם 'סתם' אדם אחר, אלא עם בריה פלאית בעלת ערך אינסופי, שוות מעמד וייחודית. זהו רגע של מפגש קדוש. ואם עוד אמשיך להעמיק מעל ומעבר למפגש עם אחרת, אפגוש את היישות האלוהית עצמה, את האל שהוא מקור דמותו וצלמו. גם זו חוויה של קדושה.

³ עוד על כך [בדבר תורה על פרשת בראשית](#)

בספר ויקרא נאמר כי כשם שאלוהים קדוש, כך ידמו בני אדם לאלוהים ויהיו גם הם קדושים.⁴ אלוהים מייצג את החיים במלוא עוצמתם על מה שיש להם להציע. אלוהים הוא בעל מודעות - מודעות אינסופית וכוח אומניפוטנטי מהצד של החיים. יש לו יכולת לנהל מערכת יחסים, כלומר - לתת ולקבל אהבה אינסופית. לאלוהים יש חירות - בחירה חופשית מוחלטת, אוטונומית ובלתי ניתנת למניפולציה. ההנחיה לבני האדם היא להידמות לאלוהים. קדושתם גוברת ככל שהם מפתחים את המודעות, מפיצים ומחזקים את הטוב והחיים, מעמיקים את היכולת לאהוב ולקיים מערכת יחסים, עושים טוב ובוחרים בחיים מבחירה אישית. משמעותם האמיתית של חיי תורה ומצוות בתחומים הללו היא אימוץ מוחלט של החיים במלואם - להתענג על החיים, לאהוב יותר, לטפח יותר. קיום בכל ממדי החיים הוא האמצעי להשגת קדושה, והקדושה מצויה במלאות של החיים.

מעשים המבטאים את עומק החיים מקרבים אותנו אל הקדושה. בתלמוד נאמר שביחסי אישות בין בני ובנות זוג השכינה דרה ביניהם והאירוע הוא מקודש.⁵ הקדושה קיימת גם בהכנסת אורחים בסבר פנים יפות, מעשה שהוא מקביל לקבלת פני השכינה.⁶ כאשר שני אנשים (או יותר) לומדים תורה בחברותא, נשזרים מוחות ולבבות וכל צדדי הקיום והמציאות נארגים זה בזה. השכינה שרויה ביניהם והרגע הוא קדוש.⁷

לרוב, החוויות הן אמיתיות אך גם חולפות מהר. ביתר הזמן האלוהים נוכח אך איננו מודעים לכך. אנו נפגשים עם האחרת בהווה אך הקשר עימם הוא שטחי. במצב האידיאלי יש להתייחס לכל צורות החיים שאנו מכירים בכבוד מקסימלי ובהתאם לערכן. התורה אומרת שבעידן המשיחי, כאשר העולם והחברה יהיו מתוקנים, היחס לאנשים יהיה בהתאם לכבודם בכל רבדי הקיום ולערכם. בעולם שאנו חיים בו כעת רק לעיתים רחוקות ניתן להגיע לרמת קדושה שכזו ורק מתוך רמה מקסימלית של חיי עומק.

מהות הכהונה היא חיים בקדושה. כדי לצפות את העתיד ולנסח את צורות ההתנהגות שיובילו אליו, מופרשת מתוך האוכלוסיה קבוצה קטנה אשר מתקדשת לחיי כהונה: הם חיים את כל ממדי החיים בשלמותם, דהיינו, במצב של קדושה, ועובדים במרחב תחום ומסודר (בית המקדש) שאין בו קיום של מוות אנושי. תו התקן של התנהגותם הוא

⁴ ויקרא י"ט, 2.

⁵ סוטה י"ז, ע"א.

⁶ שבועות ל"ה, ע"ב.

⁷ פרקי אבות פרק ג משנה ט"ז.

הגינות מוסרית וחיבה אותנטית לאחר.ת. כאן אלוהים נוכח באופן 'ממשי' בכל עת.⁸ הכהנים מקבלים על עצמם משימה לחיות במציאות כזו ולעמוד תמיד בסטנדרטים שנקבעו להם. הם מקבלים את העובדה שהתנהגותם מוגבלת בהרבה מזו של האדם הממוצע. הם שואפים למציונות פיזית ולשלמות רגשית/מוסרית. הם משרתים את האל בכל רגע ומשמשים צינור להעברת ברכותיו⁹ - ברכות של חיות ועומק - לחברה שעוד לא השלימה את תהליך התיקון שלה.¹⁰

ברמה מסוימת, מדובר בקיום מלאכותי של חיים בסביבה מבוקרת ומסוננת תוכן. הכהנים יכולים לחיות כך מפני שאינם צריכים לעבוד לפרנסתם, לדאוג לקיומם ולהתמודד עם עוולות חברתיות ואחרות. ועדיין, הם מתפקדים כזרם אֶוֹנֶגְרֵדִי אשר מתנהל בסביבת חיים של עומק ומציונות רגשית ומוסרית ומהווה השראה לעם. הכהונה והמקדש נוצרו כדי למשוך את הציבור לבקר, לחזות בחייהם ולחקות אותם.

מסיבה זו מדגישה התורה את העובדה שכהונה אינה רק תואר העובר בתורשה. הכהנים משמשים בחייהם דוגמה לאחרים, והם מרוויחים את הייחודיות בזכות התנהגותם ומודלים לחיקוי. כדי לעזור לאחרים להצטרף למאמץ להיטיב עם החברה, התורה משרטטת קווים לדמותו של הנזיר אשר מייצג במהותו את האפשרות להצטרף למעין חיים של כהונה למשך זמן קצוב.¹¹

הרמב"ם כותב שכל איש ואיש מכל באי העולם (כולל מי שאינו יהודי) אשר מבקש לעמוד בפני האלוהים ולפרוק מעליו את עיסוקי היומיום כדי לעסוק יומם וליל בעבודת האל, כלומר - לחיות חיי קדושה מלאים בדומה לכהנים, "הרי זה נתקדש קודש קודשים"¹². "אני סבור שכך מבין הרמב"ם את נבואת ישעיהו העוסקת בתקופת אחרית הימים בה ייקח אלוהים "גם-מֶהֶם [מאומות העולם] ... לְכֹהֲנִים לְלוֹיִם"¹³. באחרית הימים כל היהודים יחיו

⁸ "ה' מי-יגור באֶהֱלֵךְ; מי-ישָׁכֵן, בְּהַר קִדְשֶׁךָ? הוֹלֵךְ תָּמִים, וּפְעַל צְדָק וְדָבַר אֱמֶת בְּלִבָּבוֹ. לֹא-רָגַל עַל-לְשׁוֹנוֹ--לֹא-עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה... (תהילים ט"ו, 1-3)

⁹ ברכת כהנים מסתיימת במילים "המברך את עמו ישראל באהבה."

¹⁰ ר' ברכת כהנים, במדבר ו, 22-27.

¹¹ במדבר ו, 1-21.

¹² משנה תורה להרמב"ם, ספר זרעים, הלכות שמיטה ויובל, י"ג, 13.

¹³ ישעיהו ס"ו, 21.

ככהנים המקיימים במהותם את ההבטחה ל"ממלכת כהנים"¹⁴. או אז יהיה כל העולם כבית מקדש/בית תפילה וכולם יחיו חיים של קדושה - במלוא רבדי החיים מתוך שלמות מוסרית וגופנית ובמצב של קדושה תמידית.

¹⁴ שמות י"ט, 6.

